

 dos. Zaur Məmmədov
"02" "06" 2026-cı il

Fənn sillabusu
(işçi tədris proqramı)

İxtisasın şifri və adı: 6004008-"Mühasibat"

Fakültə: İqtisadiyyat və idarəetmə

Kafedra: Maliyyə idarəetməsi və audit

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: S/F(Sığorta)

Fənnin proqramı: (Lənkəran Dövlət Universitetinin 06.11.2025-ci il tarixli 4/138 nömrəli əmri ilə nəşr hüququ (qrif) verilmişdir)

Kodu: İPFS- B01

Tədris ili: II (2026/2027) Semestr: III (Payız)

Tədris yükü: Cəmi: 60 saat. Auditoriya 20 saat (10 saat müəhazirə, 10 saat seminar)

Tədris forması: Qiyabi

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 6 kredit

Auditoriya N:

Saat:

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: Tağızadə Səriyyə Cəfər qızı, baş müəllim

Məsləhət günləri və saati: I-II gün saat: 14⁰⁰-16⁰⁰

E-mail ünvanı: sariyyatagizade@gmail.com

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küç., 170-a

III. Təvsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat

1. Atəşov B.X., Ələkbərov Ə.Ə., Xudiyev N.N. "Sığorta işi". Ali məktəblər üçün dərslik. Bakı - 2018, "Kooperasiya" nəşriyyatı, 416 səh.

2. İbrahimov E. R., Hüseynov M. C. Və b. и. "Sığorta işi". Dərslik. Bakı 2017, 496 s.

3. Akif Kərimov Sığorta. Bakı, 2000

4. Ермасов, С. В. Страхование : учебник для вузов / С. В. Ермасов, Н. Б. Ермасова. — 7-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2024. — 882 с.

5. Кириллова Н. В., Цыганов А. А., Белоусова Т. А. ESG-трансформация на страховом рынке: современное состояние, проблемы и перспективы. Издательство "Прометей", 2024. — 260 с.

6. Страхование : учебник / [Е. Г. Князева, О. А. Бойтуш, Т. Д. Одинокова, Е. А. Разумовская, Л. И. Юзвович, Ю. Т. Ахвледиани] ; под общ.ред. Е. Г. Князевой ; М-во науки и высшего обр. Рос. Федерации, Урал.гос. экон. ун-т. — Екатеринбург : Изд-во Урал. ун-та, 2019. — 241 с. Страхование : учебник для вузов / под редакцией С. Б. Богоявленского, Л. А. Орланюк-Малицкой, С. Ю. Яновой. — 5-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2025. — 471 с.

Əlavə ədəbiyyat

7. "Sığorta haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, 2009

8. Həyat və qeyri həyat sığortası sahələri üzrə sığorta tariflərinin hesablanması haqqında metodikalar. Bakı, 2000

9. Sığortaya aid normativ – hüquqi sənədlər toplusu. Bakı, 2001.

10. "Dövlət qulluqçularının icbari sığortası haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, 2002

11. "İcbari ekoloji sığorta haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, 2002

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənlərin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Sığorta (ing. Insurance) - şəxslərin əmlakı, həyatı, sağlamlığı, mülki məsuliyyəti, həmçinin qanunvericiliklə qadağan olunmayan fəaliyyəti, o cümlədən sahibkarlıq fəaliyyəti ilə əlaqədar olan əmlak mənafeələrinin müdafiəsi sahəsində riskin ötürülməsinə və ya bölüşdürülməsinə əsaslanan münasibətlər sistemidir. Sığorta şirkətinin təşkilati strukturunun səmərəliliyinin ən vacib meyarı onun, müştərilərin tələbləri yönündə qurulmasıdır. Başqa sözlə, şirkət elə struktura malik olmalıdır ki, o, müştərilərin bütün arzu və tələblərini təmin edə bilsin. Sığorta işində bu, hər şeydən öncə, sığorta hadisələrinin tez və qeyri bürokratik araşdırılmasından, müştərilərin suallarına izahat verilməsindən, asan oxunan sığorta müqavilələrindən, zərərlərin operativ surətdə müqavilə şərtlərinə uyğun olaraq tənzim edilməsindən, mövcud müştərilərin saxlanılmasından və yeni müştərilərin əldə edilməsindən ibarətdir. Ona görə də, fəaliyyətin müştərilərin tələbləri yönündə qurulması sığorta fəaliyyətində ən başlıca ümumi prinsipdir. Sığorta şirkətinin əsas məqsədinə nail olması, yəni sığorta xidmətlərinin göstərilməsi, bir sıra daha xırda məsələlərin yerinə yetirilməsi sayəsində baş verir. Bunun əsasında da sığorta şirkətinin təşkilati strukturu yaradılır.

Kursun tədrisində məqsəd sığorta işini müasir iqtisadi şərait baxımından öyrənmək və sığorta əməliyyatlarının aparılması üçün geniş metodikasını aşılamaq və metodikasını öyrənməklə onları gələcəkdə praktiki fəaliyyətlərində tətbiq etməkdən ibarətdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrə bəliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar, məşğələ və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;
- 9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilər;
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7bal- tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir;
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balının (imtahanda topladığı balın) miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balı cari qiymətləndirmə balına (semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala) əlavə olunmur. Fənn üzrə cari və aralıq qiymətləndirmənin ümumi nəticəsinə görə tələbənin bəliyi yekun olaraq aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

Bal aralığı (göstərilən ballar daxil olmaqla)	Hərflə işarəsi	Sözlə yazılışı
91-100 bal	A	əla
81-90 bal	B	çox yaxşı

71-80 bal	C	yaxşı
61-70 bal	D	kafi
51-60 bal	E	qənaətbəxş
51-baldan aşağı	F	qeyri-kafi

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin Daxili intizam qaydalarını pozduqda onun barəsində mövcud qanunvericilik çərçivəsində müvafiq tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə: 10 saat, seminar: 10 saat. Cəmi: 20 saat

№	Tədris olunan mövzuların məzmunu	Saat		Tarix
		Mühazirə	Seminar	
1.	Mövzu №1. Sığortanın milli iqtisadiyyatda rolu Plan: 1. Sığortanın milli iqtisadiyyatda rolu 2. Sığortanın zəruriliyi və nəzəri əsasları 3. Sığortanın yaranması tarixi 4. Respublikada sığorta işinin formalaşması və təşəkkülü 5. Sığortanı iqtisadi kateqoriya kimi xarakterizə edən əsas əlamətlər 6. Sığorta işinin təşkilinin prinsipləri, funksiyaları və təsnifatı Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-11]	2	2	
2.	Mövzu №2. Mövzu: Sığorta bazarının mahiyyəti və fəaliyyət mexanizmi Plan: 1. Sığorta bazarının mahiyyəti və onun formalaşması 2. Sığorta bazarının mövcud olması şərtləri 3. Sığorta şirkəti-sığorta xidmətlərinin həyata keçirilməsinin xüsusi strukturu kimi 4. Sığorta bazarının strukturu 5. Sığorta bazarında fəaliyyət göstərən peşəkar iştirakçılar Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-11]	2	2	
3.	Mövzu №3. Mövzu: Sığorta fəaliyyətinin təşkili əsasları və onların lisenziyalaşdırma mexanizmi. Plan: 1. Sığortaçıların fəaliyyətinin əsas mahiyyəti və məzmunu 2. Sığorta şirkətlərinin təşkilati-hüquqi formaları 3. Sığortaçıların hüquq və vəzifələri 4. Sığortanın icbari və könüllü qaydada həyata keçirilməsi 5. Sığorta fəaliyyətinin lisenziyalaşdırma mexanizmi 6. Sığorta fəaliyyətinə dövlət nəzarətinin mahiyyəti və zəruriliyi Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-11]	2	2	
4.	Mövzu №4. Sosial sığorta və müavinət sistemi. Əmlak sığortasının növləri və müqavilələrinin bağlanması qaydaları Plan: 1. Sosial sığortanın mahiyyəti və prinsipləri 2. Sosial sığorta ödəmələrinin növləri və iştirakçıların hüquq və vəzifələri 3. Məcburi dövlət sosial sığortası və sosial sığorta sahəsində idarəetmə 4. Azərbaycanda dövlət təqaüd sistemi	2	2	

	5. Azərbaycan Respublikasında sosial müavinət sistemi 6. Əmlak sığortasının mahiyyəti və nəzəri əsasları 7. Avtonəqliyyat vasitələrinin sığorta olunmasına dair müqavilələrinin bağlanması 8. Dəmiryolu nəqliyyatı vasitələrinin sığorta olunması 9. Su nəqliyyatının sığorta olunmasının ümumi əsasları 10. Hüquqi şəxslərin əmlak sığortasının xüsusiyyətləri 11. Hava nəqliyyatı sığortası və onun xüsusiyyətləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-11]			
	5. Mövzu №5. Fərdi qəza sığortası və onun növləri. Tibbi sığortanın hüquqi əsasları və formaları Plan: 1. Fərdi qəza sığortasının əsas məqsədi və yaranma tarixi 2. Fərdi qəza sığortasında ödənişlərin verilməsi qaydası və şərtləri 3. İcbari fərdi qəza sığortası 4. Könüllü fərdi qəza sığortası 5. Könüllü fərdi qəza sığortasının formaları 6. Tibbi sığortanın mahiyyəti və hüquqi əsasları 7. İcbari tibbi sığorta və onun təşkil qaydası 8. Könüllü tibbi sığorta və onun xüsusiyyətləri 9. Könüllü tibbi sığortanın yaranmasının iqtisadi əsasları 10. Könüllü tibbi sığortanın sosial-iqtisadi mahiyyəti və iqtisadi nəticələrə görə növləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-11]	2	2	
Cəmi		10 saat	10 saat	

XI.Fənn üzrə tələblər: Tələbələr sığortanın nəzəri əsaslarını, sığorta bazarının fəaliyyət mexanizmini və sığorta növlərinin xüsusiyyətlərini mənimsəməli, verilən praktik tapşırıqları və müstəqil işləri vaxtında yerinə yetirməli, seminar məşğələlərində fəal iştirak etməli, təqdimat və müzakirələrdə iştirak etməli, kollokvium və imtahanlara hazır olmalıdırlar. Sığorta qanunvericiliyinin və normativ sənədlərin tətbiqi üzrə bilik və bacarıqlara yiyələnmələri tələb olunur.

XII. Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- mühazirə, seminar, praktiki tapşırıqlar;
- təqdimat və müzakirə;
- debat;
- müstəqil iş/araşdırma.

XIII. Fənn üzrə təlim nəticələri:

- Sığorta ilə bağlı əsas anlayışları (sığortaçı, sığortalı, risk, sığorta haqqı və s.) və prinsipləri yadda saxlayır və sadalayır.
- Sığortanın iqtisadi mahiyyətini, funksiyalarını və sığorta bazarının fəaliyyət mexanizmini izah edir.
- Sığorta risklərinin qiymətləndirilməsi və sığorta ödənişlərinin hesablanması üsullarını praktik məsələlərdə tətbiq edir.
- Sığorta bazarının strukturunu, müxtəlif sığorta növlərini və müqavilə şərtlərini müqayisəli şəkildə təhlil edir.
- Sığorta şirkətlərinin maliyyə fəaliyyətini, risk idarəetmə strategiyalarını və sığorta xidmətlərinin effektivliyini qiymətləndirir.
- Konkret situasiyalar üçün uyğun sığorta məhsulu və ya risklərin idarə olunması üzrə yeni təklif və modellər hazırlayır.

XIV.Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XV. Kollektivium sualları:

1. Sığortanın yaranması tarixi
2. Sığortanı iqtisadi kateqoriya kimi xarakterizə edən əsas əlamətlər
3. Sığorta işinin təşkilinin prinsipləri, funksiyaları və təsnifatı
4. Sığorta bazarında fəaliyyət göstərən peşəkar iştirakçılar
5. Sığortaçıların fəaliyyətinin əsas mahiyyəti və məzmunu
6. Sosial sığortanın mahiyyəti və prinsipləri
7. Sosial sığorta ödəmələrinin növləri və iştirakçıların hüquq və vəzifələri
8. Əmlak sığortasının mahiyyəti və nəzəri əsasları
9. Dəmiryolu nəqliyyatı vasitələrinin sığorta olunması
10. Tibbi sığortanın mahiyyəti və hüquqi əsasları

XVI. İmtahan sualları:

1. Sığortanın milli iqtisadiyyatda rolu
2. Sığortanın zəruriliyi və nəzəri əsasları
3. Sığortanın yaranması tarixi
4. Respublikada sığorta işinin formalaşması və təşəkkülü
5. Sığortanı iqtisadi kateqoriya kimi xarakterizə edən əsas əlamətlər
6. Sığorta işinin təşkilinin prinsipləri, funksiyaları və təsnifatı
7. Sığorta bazarının mahiyyəti və onun formalaşması
8. Sığorta bazarının mövcud olması şərtləri
9. Sığorta şirkəti-sığorta xidmətlərinin həyata keçirilməsinin xüsusi strukturu kimi
10. Sığorta bazarının strukturu
11. Sığorta bazarında fəaliyyət göstərən peşəkar iştirakçılar
12. Sığortaçıların fəaliyyətinin əsas mahiyyəti və məzmunu
13. Sığorta şirkətlərinin təşkilati-hüquqi formaları
14. Sığortaçıların hüquq və vəzifələri
15. Sığortanın icbari və könüllü qaydada həyata keçirilməsi
16. Sığorta fəaliyyətinin lisenziyalaşdırma mexanizmi
17. Sosial sığortanın mahiyyəti və prinsipləri
18. Sosial sığorta ödəmələrinin növləri və iştirakçıların hüquq və vəzifələri
19. Məcburi dövlət sosial sığortası və sosial sığorta sahəsində idarəetmə
20. Azərbaycan Respublikasında sosial müavinət sistemi
21. Əmlak sığortasının mahiyyəti və nəzəri əsasları
22. Avtonəqliyyat vasitələrinin sığorta olunmasına dair müqavilələrinin bağlanması
23. Dəmiryolu nəqliyyatı vasitələrinin sığorta olunması
24. Su nəqliyyatının sığorta olunmasının ümumi əsasları
25. Hüquqi şəxslərin əmlak sığortasının xüsusiyyətləri
26. Hava nəqliyyatı sığortası və onun xüsusiyyətləri
27. Fərdi qəza sığortasının əsas məqsədi və yaranma tarixi
28. Fərdi qəza sığortasında ödənişlərin verilməsi qaydası və şərtləri
29. İcbari fərdi qəza sığortası
30. Könüllü fərdi qəza sığortası
31. Könüllü fərdi qəza sığortasının formaları
32. Tibbi sığortanın mahiyyəti və hüquqi əsasları
33. İcbari tibbi sığorta və onun təşkili qaydası
34. Könüllü tibbi sığorta və onun xüsusiyyətləri
35. Könüllü tibbi sığortanın yaranmasının iqtisadi əsasları

S/f (Sığorta) fənninin sillabusu 6004008 – “Mühasibat” ixtisasının təhsil proqramı, tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus “Maliyyə idarəetməsi və audit” kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq olunmuşdur (“02” “06” 2026-cı il “20” sayılı iclas protokolu).

Fənn müəllimi:

b/m. Səriyyə Tağızadə

Kafedra müdiri:

dos. Əlixan Bədəlov